

Dewajtis

Dzielnice: Bielany

Osiedla: Las Bielański

Atrybuty:

Rok utworzenia nazwy: 1970

Opis

Dewajtis tytułowy dąb z powieści Marii Rodziewiczówny, będący symbolem wiecznego trwania.

Ciekawostki

W roku 1639 **Władysław IV** nadał wieś Polków i okolice kamedułow, którzy wybudowali tu świątynię i zespół klasztorny. Od bieli ich habitów powstała nazwa dzielnicy, Bielany. Obecnie ulica wiedzie od ul. Marymonckiej, przez las i kończy się na zabudowaniach Uniwersytetu im. Kard. Wyszyńskiego i klasztorze kamedułów.

Stan obecny:

Nr 3: **Zespół gmachów Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego.** Budynki powstały w 1980-8 wg proj. Leszka Klajnerta. Dziś działa tu od 2000 Gimnazjum Męskie im. Popiełuszki, Męskie Liceum Ogólnokształcące im. Ks. Romana Archutowskiego. Gimnazjum powstało w 1999, a w 2005 otwarto internat dla chłopców spoza Warszawy. Uczęszcza tu ok. 100 uczniów.

Nr 5: **Kościół kamedułów Niepokalanego Poczęcia NMP.** Pierwotnie zbudowano tu drewnianą kaplicę w 1639 i eremy dla sprowadzonych w tymże roku Kamedułów przez Władysława IV. Król dał im także folwark Ruda i wieś Polków. W 1669 Jan Kazimierz spędza tu swą ostatnią Wielkanoc w Polsce przed wyjazdem do Francji. W latach 1669-1758 zaczęto budować murowaną świątynię z fundacji Michała Korybuta Wiśniowieckiego, którą poświęcił on uroczyscie 19.06.1669. Od 1766 zaczęły odbywać się zielone świątki dzięki SAP-owi, a w 1811 festyn z okazji narodzin syna Napoleona. W 1826 burza porządnie uszkodziła kościół i klasztor, w 1828 Franciszek Tournaille odnawia świątynię. Po powstaniu styczniowym carat zlikwidował zakon, a w klasztorze umieścił koszary dla carskiego wojska. Pod koniec wieku XIX budynki zaczęły popadać w ruinę, w 1902 zmarł ostatni kameduła. Umieszczono tu przytułek dla inwalidów wojennych, jednak odbudowano go w 1905 pod kierownictwem Józefa Piusa Dziekońskiego i klasztor przejęli księża diecezjalni, tworząc tu

gimnazjum i seminarium i powstaje parafia bielańska z proboszczem Michałem Pogorzelski. W 1909-13 kościół gruntownie wyremontowano i w 1915 przejęli go księża marianie. Klasztor stanowił miejsce zielonoświątkowych odpustów. W 1925-6 ks. Józef Jarzębski urządził w ermitorium królewskim i skarbcu muzeum zbiorów pokamedulskim. W 1944 hitlerowcy spalili kompleks, jednak wcześniej księża ukryli wyposażenie. Odbudowa zakończyła się w 1965, ale od 1954 umieszcza się tu Akademia Teologii Katolickiej. Ostatnio ATK zostało zmienione na Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Fasada ma dwie kolumny i dwa pilastry, w tympanonie umieszczono herb Rzeczypospolitej. Nad wejściem widać herb kongregacji (wzgórza) i zakonu (gołębie pijące z kielicha). Po obu stronach umieszczono figury św. Benedykta i św. Romualda. Nad wejściem jest godło zakonu.

Zegar słoneczny. Wryty w 1860 na boku kościoła.

We wnętrzu jest ołtarz główny z kopią powojenną posągu Matki Boskiej, wraz ze szczątkami św. Kazimierza Królewicza. W kapitularku są freski Michelangelo Palloniego z XVII w.: ofiara Salomona i Romuald z Benedyktem. Na ścianach umieszczono wykonane na blasze portrety królów Polski: Władysława IV, Jana Kazimierza i Michała Wiśniowieckiego. W ścianę wmurowano serce króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Po lewej stronie wisi obraz św. Bonifacego, dar króla Jana Kazimierza. Uroczyste wniesienie obrazu odbyło się w 1673 i odtąd tłumy mieszczan przybywały tu na nabożeństwo. Kruchtę od nawy oddziela barokowa krata. Sztukaterie wykonał prawdopodobnie warsztat Jerzego Plerscha. Ołtarze w kaplicach są z XVIII w.: pierwsza kaplica z lewej zawiera obrazy MB Passawska z XIX w. i św. Romuald z XVIII w., środkowa ma obraz Adoracja MB przez świętych Romualda i Benedykta (być może Franciszek Smuglewicz), ołtarzyk Zamoyskich z obrazem MB z Dzieciątkiem, malowany na desce z XVII w., a trzecia z obrazem św. Antoniego. W kaplicach po prawej pierwsza zawiera obraz Wniebowzięcie NMP (Smuglewicz?), środkowa Adoracja MB z Dzieciątkiem (Smuglewicz XVIII w.?), a w trzeciej obraz św. Józef. Na ścianach wisi 14 obrazów szkoły włoskiej z XVIII w., przedstawiających 12 apostołów, Boga Ojca i Chrystusa. Obok prezbiterium tablice kommemoratywne Jana Kazimierza (kopia wykonana przez Daniela Schultza), Michała Korybuta pod tablicą z urną z sercem jego i jego matki, Gryzeldy Wiśniowieckiej, Władysława IV, Jana Brzezińskiego (fundator nawy kościelnej). Ołtarz chórowy pochodzi z ok. 1700 i jest dziś ołtarzem głównym. Złoczone tabernakulum jest współczesne, zawiera scenę Zmartwychwstania Chrystusa z parą aniołów. Za tabernakulum obrazek NMP z XVI w. We wnęce stoi figura NMP Niepokalanego Poczęcia, wykonana przez Zofię Trzcinińską-Kamińską, a niżej figury króla Dawida i króla Salomona. Po obu stronach ołtarza 4 barokowe relikwiarze, a na ścianach bocznych 5 obrazów eremitów-męczenników z XVII w. (św. Św. Mateusz, Jan, Izaak, Benedykt, Krystyn). Stalle z XVII i XVIII w. Obok wejścia lawaterz z XVIII w., po drugiej stronie wejścia krucyfiks i drewniana figura MB z XVII w., stanowiąca fragment większej sceny z ołtarza w kapitularku, portret kardynała Braschi z XVII w. i portrety kamedułów bł. Piotra i bł. Michała. Meble barokowe z przeł. XVII i XVIII w. W kapitularku ołtarzyk z krucyfiksem i 2 barokowymi figurami, obrazy Chrystus w otoczeniu świętych z XVIII w. i św. Barbara (Smuglewicz XVIII w?). W skarbczyku szaty liturgiczne z XVII w. darowane przez dynastię Wazów i Sasów, obrazy św. Bonifacy Winifrid z XVII w., Adoracja MB przez św. Bonifacego Winifrida z XVIII w. i scena z życia św. Romualda, Apoteoza św. Kazimierza Jagiellończyka z XVIII w., ikona Archanioł Gabriel z XIX w., figury drewniane ze sceny pod Krzyżem z XVII w., rzeźba drewniana św. Marii Magdaleny., ryciny i mapy z XVIII i XIX w. oraz 2 mszały z XVIII w.

Krypta. Znajduje się pod kościołem i ma plan krzyża łacińskiego. Po dwóch stronach wejścia do katakumb.

W kancelarii 2 portrety Jana III z XVII w.

Zegar słoneczny. Ustawiony w 1796.

Grób Stanisława Staszica. Pochowany w 1826 prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk, dyrektor

komisji Spraw Wewnętrznych, Wydziału Kunsztów, Rzemiosł i Przemysłu, prezes Komisji Najwyższej Egzaminacyjnej, Rady Instytutu Politechnicznego, Komisji Emerytalnej i Dyrekcji Górniczej. Nagrobek ufundowało w 1876 Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze. Pogrzeb zgromadził kilka tysięcy osób. Mogiła była miejscem licznych manifestacji patriotycznych w czasie zaborów.

Budynek gimnazjum. Powstał w 1923-4 wg proj. Józefa Cholewińskiego. Dyrektorem szkoły został hr. Dr Bronisław Załuski (jam nie kozak, nie Skrzetuski, tylko hr-dr-br-załuski). W 1939 budynek spłonął od bomb, ale w 1942 zabezpieczono go. Poza tym stacjonowały tu oddziały niemieckie. W 1944 Niemcy podpalili budynek. W 1945 gimnazjum odbudowano. W 1953 Marianów wysiedlono i zorganizowano ATK. W 1979 budynek rozebrano pod budowę nowego.

Budynek UKSW. Powstał w latach 90 XX w. Tablica na fasadzie głosi w łacinie: Czcigodnej pamięci arcybiskupa Jerzego Matulewicza, ojca, odnowiciela, fundatora, w 25 rocznicę pobożnej śmierci, Polskie Zgromadzenie Marianów. 27 Stycznia 1952.

Eremy. Pochodzą z 1639, pozostało ich 13. Początkowo były drewniane. Na teren eremów prowadzą bramki wejściowe z XVII w. Każdy ma po 2 cele. Nad niektórymi mieszczą się herby fundatorów. 3 pierwsze od lewej ufundował abp gnieźnieński Jan Stefan Wyżdzga (XVII w, herb Jastrzębiec), kanclerz wielki litewski Albrecht Stanisław Radziwiłł (1647 herb Trąby) i skarbnik Wielkiego Księstwa Litewskiego Geodon Michał Tryzna (XVII w.) Domki w drugim rzędzie ufundowali kanclerz wielki koronny Jerzy Ossoliński (1647 herb Topór), podkanclerz litewski Kazimierz Leon Sapieha (1651 herb Lis), biskup warmiński Krzysztof Szembek (1733 herb i inskrypcja). W trzecim rzędzie fundatorzy to biskup poznański Andrzej Szołdrski (1647 herb Łódzia) i nieznany fundator herbu Poraj. W czwartym rzędzie kolejno: Władysław IV (1647 herb wazowski, przestrzelona tablica pamiątkowa królów polskich z 1928 i tablica pamiątkowa ku czci Piusa XI, który odprawił tu mszę z 1919, Jan Kazimierz (1647 herb Wazów), prymas Maciej Łubieński (1647 herb Pomian), biskup Karol Fryderyk Waza (1647, herb), opat oliwski Stefan Hacki (1689 data i inskrypcja). Michał Korybut Wiśniowiecki. W latach 1809-19 rezydował tu wikariusz generalny zakonu. W 1814 otwarto w zakonie nowicjat. Tutaj również, tytułowy bohater Pana Wołodyjowskiego, szuka samotności po stracie Anusi Borzobohatej. W 1904 ostatni nowicjusz przeniesiony został do Nowego Miasta i budynku przejął rosyjski Czerwony Krzyż na mieszkania dla inwalidów wojennych. W 1905 utworzono tu parafię. Po wyniesieniu się Rosjan z Warszawy, nadal część eremów zajmował niemiecki szpital polowy. W pozostałej części umieszczono sierociniec, którym opiekowali się kameduli. Działał on do 1922 roku, w roku 1916 uruchomiono seminarium, a w roku 1918 ośmioklasowe filologiczne gimnazjum męskie.

Budynek. Powstał na bazie refektarza i kuchni, rozbudowany w 1939.

Kapliczka MB Fatimskiej. Utworzona z głazów narzutowych.

Brama dziedzińca gospodarczego. Powstała w poł. XVIII w., dziś przy murze od ul. Kamedułów, prowadziła do foresterium.

Zdrój. Powstał w 1835 wg proj. Henryka Marconiego, wybudowany przez uczniów Instytutu Agronomicznego na Marymoncie. Ujął on w kamienną obudowę źródło. Zaznaczone są ślady wylewów Wisły z 1880 i 1891. W 2001 odrestaurowany i ogrodzony. Mieści się od ul. Pergaminów.

Platan klonolistny Benedykt. Pomnik przyrody o obwodzie 335 cm.

Platan klonolistny Romuald. Pomnik przyrody o obwodzie 300 cm.

Klon pospolity Jan. Pomnik przyrody o obwodzie 365 cm.

róg ul. Kamedulskiej: **krzyż przydrożny.**

Data nadania nazwy: prawdopodobnie 1970.05.14. Pierwotnie był to fragment ul. Kamedulskiej lub Gwiazdzistej.

